Nummer VN2024-008893
Directie rve ruimte en duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

College van burgemeester en wethouders B&W

Voordracht voor de College vergadering van 02 juli 2024

Portefeuille Duurzaamheid, Energietransitie en Circulaire Economie (42)

Agendapunt B13

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Instemmen met het aanvragen van subsidie voor seismisch onderzoek bij de provincie Noord-Holland en instemmen met het aangaan van de samenwerkingsovereenkomst met Vattenfall en Energiebeheer Nederland (EBN) voor aardwarmteonderzoek/ aardwarmteontwikkeling

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. Kennis te nemen van de resultaten van de onderzoeksboring in Ouder-Amstel door het nationaal programma SCAN en dat deze voldoende aanleiding geven om met seismisch onderzoek de potentie van aardwarmte in de regio Amsterdam Zuidoost nader in beeld te brengen;

2. In te stemmen met de concept subsidieaanvraag voor seismisch onderzoek (volgens bijlagen 1a en 1b), met als belangrijkste punten:

- De subsidie is incidenteel beschikbaar bij de provincie Noord-Holland om bij te dragen aan gebiedsspecifiek seismisch onderzoek en kan aangevraagd worden door gemeentes. Instemming van het college van B&W is hiervoor een vereiste;
- De hoogte van de subsidie bedraagt maximaal 50% van de subsidiabele kosten tot maximaal € 2.000.000,-;
- De financiële haalbaarheid van het onderzoek is geborgd in de samenwerkingsovereenkomst met Vattenfall, EBN en de gemeente Amsterdam (zie beslispunten 3 en 6);
- Het seismisch onderzoek dient te worden begeleid door Energiebeheer Nederland (EBN);
- Het voornemen is het onderzoek voor te bereiden in 2024 en uit te voeren in 2025;
- Het voorziene onderzoeksgebied is de regio Amsterdam Zuidoost.

3. In te stemmen met het aangaan van de concept samenwerkingsovereenkomst (SOK) tussen de gemeente Amsterdam, Vattenfall en EBN voor aardwarmteonderzoek en het voorbereiden van aardwarmteontwikkeling (volgens bijlagen 2a en 2b), met als belangrijkste punten:

- Het doel van de SOK is dat er één of meerdere aardwarmtebronnen ontwikkeld gaan worden ten behoeve van de verdere verduurzaming van de warmtenetten in de regio Amsterdam;
- In de SOK is vastgelegd hoe de werkzaamheden en kosten van het seismisch onderzoek evenredig worden gedragen door de samenwerkende partijen, na aftrek van de verleende subsidie;
- De SOK is nodig voor de inzet en investeringen van EBN in het geplande onderzoek;
- De focus van de SOK is haalbaarheidsonderzoek, waaronder seismisch onderzoek. Daarnaast is beschreven hoe de rol- en taakverdeling voor de vervolgfasen wordt uitgewerkt.

4. De burgemeester te verzoeken om de directeur Ruimte en Duurzaamheid te machtigen om de subsidieaanvraag als bedoeld in beslispunt 2 en de SOK als bedoeld in beslispunt 3, te ondertekenen;

5. In te stemmen met het machtigen van de directeur Ruimte en Duurzaamheid tot het maken van tekstuele wijzigingen en andere wijzigingen van ondergeschikte aard, zowel in de subsidieaanvraag als bedoeld in beslispunt 2 en de SOK als bedoeld in beslispunt 3;

6. In te stemmen met het opleggen van geheimhouding op bijlage met nummer 1a [Geheim- Concept subsidieaanvraag seismisch onderzoek], bijlage met nummer 1b [Geheim- Bijlagen bij concept subsidieaanvraag], bijlage met nummer 2a [Geheim- Concept samenwerkingsovereenkomst] en bijlage met nummer 2b [Geheim- Concept Werkplan & Budget 2024] op grond van artikel 87 van de Gemeentewet. Dit in verband met de belangen genoemd in artikel 5.1, tweede lid, onder b, van de Wet open overheid. De geheimhouding wordt opgelegd tot het seismisch onderzoek is afgerond en uiterlijk tot 1 januari 2027;

7. In te stemmen met de raadsinformatiebrief in bijlage 3.

Kernboodschap

Het college van B&W stemt in met de subsidieaanvraag voor seismisch onderzoek bij de provincie Noord-Holland en met het aangaan van de samenwerkingsovereenkomst met Vattenfall en Energiebeheer Nederland (EBN) voor verder onderzoek naar aardwarmte. Met seismisch onderzoek wordt de geschiktheid van de diepe ondergrond voor geothermie (aardwarmte) nader in beeld gebracht.

Bestuurlijke achtergrond

- In 2020 is de Transitievisie Warmte Amsterdam vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin is beschreven dat er steeds meer duurzame warmtebronnen ontwikkeld en benut moeten worden, waaronder geothermie.
- In 2021 is de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin is opgenomen dat er - indien mogelijk - nieuwe, duurzame warmtebronnen worden ontwikkeld, o.a. geothermie.
- In 2021 is de Regionale Energiestrategie (RES) NHZ 1.0 vastgesteld door de gemeenteraad. Onderdeel van de RES is de Regionale Structuur Warmte (RSW). De RSW gaat o.a. over het nader in beeld brengen van warmtebronnen en het potentiële aanbod van warmtebronnen die relevant zijn voor meerdere gemeenten in de regio. In de Herijking RES (2024) is opgenomen dat een onderzoeksplan voor nader seismisch onderzoek wordt opgesteld.
- In 2021 heeft de gemeente Amsterdam samen met de provincie Noord-Holland, Vattenfall en Eneco een Toewijzing Zoekgebied Aardwarmte (voorheen: opsporingsvergunning) aangevraagd bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Deze vergunning is in 2023 toegekend voor vergunningsgebied Amsterdam – Amstelveen I. Hiermee hebben de partijen het exclusief recht onderzoek naar aardwarmte te doen en eventuele vervolgvergunningen aan te vragen.

Bestuurlijke prioriteit

In het coalitieakkoord is opgenomen dat er onderzoek wordt gedaan naar verschillende duurzame en toekomstbestendige energiebronnen, waaronder geothermie.

Wettelijke grondslag

Artikel 160, eerste lid, aanhef en onderdeel a en d Gemeentewet

Het college is in ieder geval bevoegd: a. het dagelijks bestuur van de gemeente te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet de raad of de burgemeester hiermee is belast, en d. tot privaatrechtelijke rechtslandingen van de gemeente te besluiten.

Artikel 171, eerste lid, Gemeentewet

De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in en buiten rechte.

Artikel 10.11, eerste lid, Algemene wet bestuursrecht

Een bestuursorgaan kan bepalen dat door hem genomen besluiten namens hem kunnen worden ondertekend, tenzij bij wettelijk voorschrift is bepaald of de aard van de bevoegdheid zich hiertegen verzet.

Artikel 3, eerste lid en bijlage 1, hoofdstuk 1, randnummer 3, Algemeen mandaatbesluit gemeente Amsterdam

Het college en de burgemeester verlenen mandaat aan de gemeentesecretaris voor het aangaan van privaatrechtelijke rechtshandelingen mits deze geen betrekking hebben op onderwerpen die politiek of bestuurlijk gevoelig zijn.

Artikel 5, eerste lid, onder a en artikel 13, derde lid, Budgethoudersregeling Amsterdam 2013

De directeur is hoofdbudgethouder van zijn organisatieonderdeel. De hoofdbudgethouder kan een financiële verplichting aangaan tot een maximumbedrag van € 500.000 per transactie.

Artikel 87, Gemeentewet

Het college kan op grond van een belang, genoemd in artikel 5.1, eerste en tweede lid, van de Wet open overheid, een verplichting tot geheimhouding opleggen ten aanzien van de informatie die bij het college berust.

Artikel 5.1, tweede lid, onder b, Wet open overheid

Het openbaar maken van informatie blijft achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de economische of financiële belangen van de gemeente.

Onderbouwing besluit

Ad. 1. Kennis te nemen van de resultaten van de onderzoeksboring in Ouder-Amstel door het nationaal programma SCAN en dat deze voldoende aanleiding geven om met seismisch onderzoek de potentie van aardwarmte in de regio Amsterdam Zuidoost nader in beeld te brengen.

In 2023 heeft een onderzoeksboring naar aardwarmte in Ouder-Amstel plaatsgevonden. Het verkrijgen van lokale informatie over de aardlaag '*Formatie van Slochteren'* was het hoofddoel van de boring. Uit de voorlopige uitkomsten blijkt dat deze gesteentelaag op circa 2 km diepte aanwezig is met een dikte van meer dan 100 meter, een goede

doorlaatbaarheid heeft en water bevat met een temperatuur van zo'n 82 graden Celsius. Deze resultaten zijn positief voor de mogelijke aardwarmtewinning in de regio.

Om de haalbaarheid van aardwarmtewinning nader in beeld te brengen is volgens de Seismische Campagne Aardwarmte Nederland (SCAN) seismisch onderzoek nodig. De onderzoeksboring gaf een beeld van de aanwezige aardlagen en hun eigenschappen op één punt. Bij seismisch onderzoek wordt met geluidsgolven de diepe ondergrond van een groter gebied in kaart gebracht en wordt inzichtelijk waar breuken aanwezig zijn. Met een combinatie van de boordata en het seismisch onderzoek kunnen vanuit de ondergrond gezien de beste plekken worden bepaald om een project gericht op warmtewinning te starten. Seismisch onderzoek is specialistisch werk en erg kostbaar. Het wordt niet door marktpartijen zelfstandig uitgevoerd omdat de financiële risico's te groot zijn. Daarom wordt samengewerkt met publieke en private partners.

Ad 2. In te stemmen met de concept subsidieaanvraag voor seismisch onderzoek (volgens bijlagen 1a en 1b).

De provincie Noord-Holland heeft een subsidieregeling vastgesteld met als doel bij te dragen aan aanvullend gebiedsspecifiek seismisch onderzoek voor de concretisering van gemeentelijk warmtebeleid en toekomstig verantwoorde aardwarmtewinning in de Metropoolregio Amsterdam. De provincie geeft subsidie voor het laten uitvoeren van een haalbaarheidsstudie die mede bestaat uit seismisch onderzoek. Het seismisch onderzoek moet betrekking hebben op een gebied waarvan uit onderzoek van SCAN is gebleken dat aanvullend gebiedsspecifiek seismisch onderzoek nuttig is. Voor het gebied regio Amsterdam Zuidoost geldt dat hieraan is voldaan (zie beslispunt 1). Andere belangrijke voorwaarden zijn dat a) het seismisch onderzoek wordt begeleid door Energie Beheer Nederland (EBN) en b) dat het project financieel haalbaar is.

De subsidieregeling staat open tot 18 december 2025. De planning is om deze zomer de subsidieaanvraag in te dienen. Daarna volgt het aanbestedingstraject voor het onderzoek, de voorbereiding en uitwerking van het plan, vergunningstrajecten, en omgevingscommunicatie. De uitvoering van het onderzoek is gepland in het voorjaar van 2025. Voor de dataverwerking en interpretatie is dan nog tot ongeveer het einde van 2025 nodig. De resultaten worden begin 2026 bekend en openbaar gemaakt. EBN zal de openbare aanbesteding en begeleiding van het onderzoek op zich nemen.

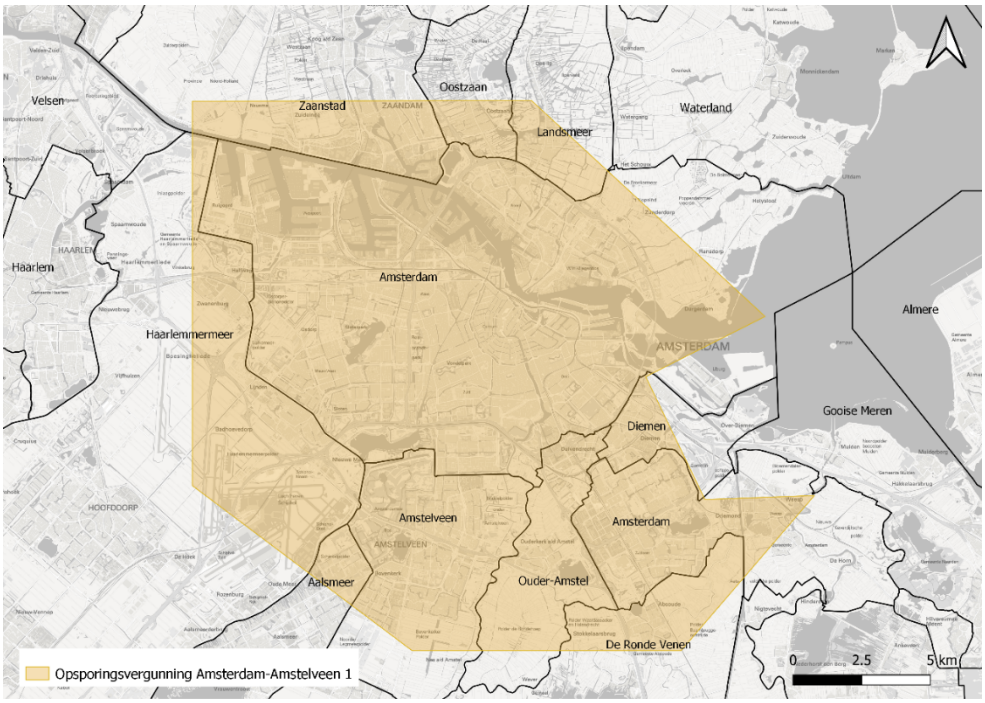
Het voorziene onderzoeksgebied is weergegeven in bijlage 1b. De overwegingen om op dit gebied te richten zijn:

- Uit onderzoek van SCAN blijkt dat hier geologisch gezien de grootste potentieverwachting is voor aardwarmtewinning in de regio Amsterdam en door de onderzoeksboring in Ouder-Amstel is er recente, betrouwbare en lokale informatie beschikbaar.
- Er is een urgente vraag naar nieuwe, duurzame bronnen voor het Diemennet (het warmtenet van Vattenfall in deze regio). Dit hangt o.a. samen met de vernietiging van de vergunning voor een biomassacentrale door de Raad van State in 2023. Aardwarmte kan een bron zijn die de inzet van aardgas of biomassa helpt voorkomen.

Indien de subsidie niet toegekend wordt, zal er overleg met Vattenfall en EBN plaatsvinden over alternatieve mogelijkheden.

Ad 3. In te stemmen met het aangaan van de concept samenwerkingsovereenkomst (SOK) tussen de gemeente Amsterdam, Vattenfall en EBN voor aardwarmteonderzoek en het voorbereiden van aardwarmteontwikkeling (volgens bijlagen 2a en 2b).

Gemeente Amsterdam, provincie Noord-Holland, Vattenfall en Eneco zijn gezamenlijk vergunninghouders van de "Toewijzing Zoekgebied Aardwarmte Amsterdam – Amstelveen I" (voorheen: opsporingsvergunning). Deze vergunning geeft het recht om in het vergunde gebied (zie figuur 1) onderzoek te doen naar aardwarmte en de vervolgvergunningen (die nodig zijn voor de daadwerkelijke bronontwikkeling) aan te vragen. De provincie Noord-Holland en Eneco hebben aangegeven niet deel te nemen in de SOK en verder onderzoek en eventuele keuzes omtrent bronontwikkeling aan de partners over te laten.

Figuur 1: Toewijzing Zoekgebied Aardwarmte Amsterdam – Amstelveen I (voorheen: opsporingsvergunning). Toegewezen aan de provincie Noord-Holland, gemeente Amsterdam, Vattenfall en Eneco

Er worden op voorhand geen afspraken gemaakt over de inzet van de warmte uit de ondergrond. De grote warmtenetten in Amsterdam (Westpoort Warmtenet in gezamenlijk eigendom van de gemeente Amsterdam en Vattenfall, Diemennet in eigendom van Vattenfall) zijn echter wel nodig om de afzet van geothermie te garanderen en een project rendabel te maken voor een eventuele operator. Een goede bron levert warmte voor enkele duizenden woningen. In de grote warmtenetten komt die ruimte voor duurzame bronnen er gegarandeerd als de huidige fossiele bronnen worden vervangen. Ook als de eigendomssituatie als gevolg van de Wet collectieve warmte verandert, blijft de noodzaak om nieuwe, duurzame bronnen te ontwikkelen groot.

EBN (Energiebeheer Nederland) is een deelneming van het Rijk. Onder de nieuwe mijnbouwwet (vastgesteld op 1 juli 2023) heeft EBN een formele rol in nieuwe

aardwarmteprojecten en moeten alle aanvragers van een Toewijzing Zoekgebied een SOK met EBN aangaan. Het vergunningsgebied Amsterdam – Amstelveen I valt nog buiten de nieuwe mijnbouwwet. Samenwerking met EBN is dus vrijwillig voor Amsterdam en Vattenfall. EBN geeft aan dat een SOK nodig is voor de inzet en investeringen van EBN, ook in deze onderzoeksfase. Zij hebben hierdoor meer zekerheid over deelname in het vervolgtraject. De gemeente ziet een grote toegevoegde waarde in samenwerking met EBN, vanwege de grote kennis van de Nederlandse ondergrond, ervaring met o.a. seismisch onderzoek, boringen, het delen van de kosten, en alle processen daaromheen (zoals vergunningen, omgevingscommunicatie).

Het uiteindelijke doel van de SOK is dat er één of meerdere aardwarmtebronnen ontwikkeld worden ten behoeve van de verdere verduurzaming van de warmtenetten in de regio Amsterdam. De SOK is voor de lange termijn en voor alle ontwikkelingen omtrent aardwarmte binnen het vergunningsgebied.

Op korte termijn ligt de focus op haalbaarheidsonderzoek in de regio Amsterdam Zuidoost. De resultaten hiervan worden openbaar gemaakt.

De verwachting is dat bij positieve onderzoeksresultaten op termijn meer middelen en inzet vanuit de gemeente nodig zijn voor de vervolgstappen richting bronontwikkeling. Ook wordt verwacht dat er op termijn meer middelen en inzet van Amsterdam nodig zijn om de ondergrond van andere gebieden in Amsterdam en de regio te onderzoeken.

Het uitwerken van de vervolgfasen is ook onderdeel van de samenwerking. Belangrijke onderdelen hierin zijn o.a.:

- Het selecteren van een uitvoerende partij (operator) die uiteindelijk het technisch werk (o.a. boren en oppompen van de het water) van een geothermiebron op zich kan nemen;
- Het bepalen welke rol de gemeente Amsterdam wil nemen in latere fasen, zoals daadwerkelijke bronontwikkeling;
- Het in kaart brengen en selecteren van geschikte winningslocaties; inclusief omgevingscommunicatie en participatie.

Besluiten over vervolgstappen worden op een later moment waar nodig aan het college en/ of de gemeenteraad voorgelegd.

Ad 4. De burgemeester te verzoeken om de directeur Ruimte en Duurzaamheid te machtigen om de subsidieaanvraag als bedoeld in beslispunt 2 en de SOK als bedoeld in beslispunt 3, te ondertekenen.

Zie toelichting bij ad 5.

Ad 5. In te stemmen met het machtigen van de directeur Ruimte en Duurzaamheid tot het maken van tekstuele wijzigingen en andere wijzigingen van ondergeschikte aard, zowel in de subsidieaanvraag als bedoeld in beslispunt 2 en de SOK als bedoeld in beslispunt 3.

De directeur Ruimte en Duurzaamheid wordt gemachtigd voor o.a.:

- Tekstueel wijzigen en ondertekenen van de aanvraag tot subsidieverlening;
- Het voorbereiden en ondertekenen van de subsidieaanvraag tot vaststelling;

- Het indienen en afhandelen van tussentijdse rapportages m.b.t. subsidieaanvraag;
- Het afhandelen van eventuele vragen vanuit de provincie; en
- Het maken van ondergeschikte wijzigingen aan de subsidieaanvraag of de activiteiten.
- Tekstueel wijzigen en ondertekenen van de SOK;
- Het maken van ondergeschikte wijzigingen aan de SOK of de activiteiten;
- Het vaststellen van het jaarlijks Werkplan en Budget.

Ad 6. In te stemmen met het opleggen van geheimhouding op bijlage met nummer 1a [Geheim- Concept subsidieaanvraag seismisch onderzoek], bijlage met nummer 1b [Geheim- Bijlagen bij concept subsidieaanvraag], bijlage met nummer 2a [Geheim- Concept samenwerkingsovereenkomst] en bijlage met nummer 2b [Geheim- Concept Werkplan & Budget 2024] op grond van artikel 87 van de Gemeentewet. Dit in verband met de belangen genoemd in artikel 5.1, tweede lid, onder b, van de Wet open overheid. De geheimhouding wordt opgelegd tot het seismisch onderzoek is afgerond en uiterlijk tot 1 januari 2027.

De bijlagen bevatten financiële informatie. De bijlagen bevatten een inschatting van de kosten voor de werkzaamheden voor de uitvoering van o.a. het seismisch onderzoek en de budgetten die de gemeente daarvoor beschikbaar stelt. Het openbaar maken van deze gegevens kan de onderhandelingspositie nadelig beïnvloeden. Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen de aantasting van de economische en financiële positie van de gemeente. De geheimhouding wordt opgelegd totdat de aanbesteding voor de uitvoering van het seismisch onderzoek is gegund en uiterlijk tot 1 januari 2027.

Ad 7. In te stemmen met de raadsinformatiebrief in bijlage 3.

De raad wordt hiermee geïnformeerd over het voorliggende collegebesluit.

Participatie

Er is geen sprake van participatie

Financiële onderbouwing

Consequenties gedekt? Ja

Overige toelichting

De gemeentelijke kosten voor (de voorbereiding van) het seismisch onderzoek en aanvullende werkzaamheden worden in 2024 gedekt vanuit het jaarprogramma duurzaamheid. Hiermee is rekening gehouden bij het opstellen van de begroting. Voor 2025 en 2026 zijn de voorziene kosten opgenomen in de bestedingsvoorstellen zoals opgesteld voor de voorjaarsnota (werkzaamheden voor de energietransitie en voorbereiding publiek warmtebedrijf). De kosten voor de gemeente Amsterdam zijn hiermee gedekt.

Conclusie

De genoemde beslispunten in de voordracht hebben wel financiële consequenties en deze zijn reeds geraamd in de begroting (100% dekking).

Communicatie

Binnen de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst

Buiten de gemeente

Communicatie vindt gezamenlijk plaats met EBN en Vattenfall bij het ondertekenen van de samenwerkingsovereenkomst in juli/augustus.

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2024-040400	Advies (pdf)
AD2024-042986	B - 13 Getekende brief VN2024-008893.pdf (pdf)
AD2024-040399	Bijlage 3_Raadsinformatiebrief seismisch onderzoek aardwarmte_240624.docx (msw12)
AD2024-038038	College van B&W Voordracht (pdf)
AD2024-040395	GEHEIM - Bijlage 1a-Geheim- Concept subsidieaanvraag seismisch onderzoek (1).docx (msw12)
AD2024-040396	GEHEIM - Bijlage 1b-Geheim- Bijlagen bij concept subsidieaanvraag (1).docx (msw12)
AD2024-040397	GEHEIM - Bijlage 2a-Geheim- Concept samenwerkingsovereenkomst (1).docx (msw12)
AD2024-040398	GEHEIM - Bijlage 2b-Geheim- Concept Werkplan & Budget 2024 (1).docx (msw12)

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Informatie niet beschikbaar

Besluit college van burgemeester en wethouders

Conform besloten